

Er referens
Patrik Sundberg

Enheten för inriktning av skydd mot olyckor
Magnus Olofsson
010-240 5382
magnus.olofsson@msb.se

Jokkmokks kommun
För kännedom:
Länsstyrelsen Norrbotten

Beslut efter tillsyn över Jokkmokks kommuns arbete enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Beslut

Mot bakgrund av underlagen i ärendet förelägger MSB Jokkmokks kommun att:

- Planera för räddningsinsatser vid dammanläggningarna och kraftstationerna i Porjus och Vuollerim och med planeringen som utgångspunkt genomföra tillsyn vid de båda anläggningarna.
- Färdigställa förteckning¹ över tillsynsobjekt som kommunen utifrån sin kunskap om lokala förhållanden ska identifiera och ha en planering för.

Genomförda åtgärder ska redovisas till MSB senast 31 december 2023.

Inom följande områden har MSB identifierat svagheter i kommunens arbete, och kommer fortsatt utreda och följa upp kommunens status:

- Hur kommunen avser att säkerställa kompetensen hos deltidspersonalen.
- Hur kommunen avser att omsätta sin ambition att prioritera utbildning och information till enskilda som bor och arbetar på platser med långa insatstider och prioritering av tillsynsobjekt med långa insatstider.

Bakgrund

MSB tog den 12 april 2022 del av remissversion av handlingsprogram för Jokkmokks kommun samt konsekvensutredning från 2021 avseende föreslagna förändringar i räddningstjänstverksamheten i Jokkmokks kommun. Bakgrunden till förändringen var att Jokkmokks kommun historiskt erhållit ekonomiskt ersättning från Vattenfall kopplat till räddningstjänstverksamheten i kommunen. Vattenfall och Jokkmokks kommun tecknade 1993 ett avtal där parternas ansvar och kostnader avseende räddningstjänsten i Porjus och Vuollerim reglerades. Detta avtal har sagts upp av Vattenfall och upphörde att gälla 2022-05-31.

---

¹ 4 § MSBFS 2021:8

MSB fann mot bakgrund av innehållet i dessa underlag anledning att påbörja en fördjupad granskning av Jokkmokks kommuns verksamhet avseende kommunens ansvar enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

MSB bedömde att Jokkmokks kommun med nuvarande organisering uppvisar svag prestation avseende de krav som ställs på en kommun enligt LSO. I remissutgåva till handlingsprogrammet föreslås beredskapen minska och möjligheterna till effektiva räddningsinsatser kan komma att begränsas om förslaget verkställs. Vidare fanns indikationer avseende brister i omfattningen av kommunens tillsyn över den enskildes skyldigheter.

MSB begärde att Jokkmokks kommun senast 1 september 2022 skulle redovisa åtgärder avseende kommunens förmåga till räddningsinsats och tillsynen över den enskildes skyldigheter.

I kommunens svar till MSB daterat 2022-08-30 skriver kommunen att i förslaget från samhällsbyggarnämnden som föreslås antas vid nästa kommunfullmäktige kommer det fortsatt finnas beredskap i Vuollerim och Porjus. Avseende kommunens tillsyn över den enskildes skyldigheter har den påverkats negativt av pandemin. Under året har det genomförts en översyn av tillsynsobjekten och tagits fram en planering för tillsynen i enlighet med MSBFS 2021:8.

Den 18 november 2022 inkom till MSB en förteckning över kommunens tillsynsobjekt och en planering för kommunens tillsyn. I december 2022 antogs nytt handlingsprogram där det bland annat beslutades att Vuollerim skulle bemannas med 1+2 och Porjus med 1+1 personer i beredskap.

Den 16 februari 2023 genomförde MSB ett tillsynsbesök hos Jokkmokks kommun.

Sammantagen bedömning och skäl för beslut

MSB bedömer att det finns tveksamheter kring förmågan att genomföra räddningsinsatser vid farlig verksamhet i Jokkmokks kommun. MSB finner också att de objekt² kommunen utifrån sin kunskap om lokala förhållanden ska identifiera och ska ingå i kommunens förteckning och planering för tillsyn inte identifierats. Krav på åtgärder framgår under rubriken beslut.

MSB bedömer vidare att det finns tveksamheter kring hur kommunen säkerställer kompetensen hos deltidspersonalen och att det inom vissa delar av kommunen är långa insatstider och därmed finns behov av åtgärder för att kompensera de långa insatstiderna.

LSO 1 kap. 3 § Kommunens förmåga att genomföra räddningsinsats

Det nationella målet om kommunens räddningstjänst³ innebär att kommunen ska organisera och planera sin räddningstjänst på ett sådant sätt att räddningsinsatserna kan

---

² 3 § 2st MSBFS 2021:8

³ 1 kap. 3§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Myndigheten för samhällskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Snabbhet har stor betydelse för en effektiv räddningstjänst och ska därför betonas särskilt.

Den personal som för kommunens räkning ska genomföra räddningsinsatser ska genom utbildning och erfarenhet ha den kompetens som behövs för uppgiften⁴.

Informationsunderlag

MSB har i sin utredning konstaterat att Jokkmokks kommun har betydligt högre andel olyckor där responstiden är lång (i MSBS:s granskning identifierade som över 30 respektive 60 minuter) än riket som helhet och jämförelsegruppen landsbygdskommuner.

I kommunens förslag till handlingsprogram framgår att det i kommunen finns en överrepresentation av brand i byggnad där långa responstider riskerar att leda till stora konsekvenser och omfattning. Vidare framgår att brand i skog- och mark är en stor risk i kommunen. I den konsekvensutredning som genomfördes framgår att tätorterna Porjus och Vuollerim har en riskbild som bland annat består av farliga verksamheter, äldreboenden, skolverksamhet, samlingslokaler, tillfälliga boenden och industriell verksamhet. Körtid för förstärkning från Jokkmokks tätort är beräknad till 34 resp. 33 minuter.

I samband med tillsynsbesöket framgick att den beslutade bemanningen i Vuollerim och Porjus är kombinerad med fri inryckning vid brand i byggnad, trafikolycka och bibehållen rökdykarförmåga hos personalen. Det framgick också att det fanns svårigheter att få personalen att gå Grib-utbildningarna⁵ då det är svårt för huvudarbetsgivaren att hitta vikarier under den tid utbildningen genomförs. Vidare framför kommunen att Vuollerim har specialförmåga för att hantera tågolyckor på Malmbanan och i Jokkmokk finns bandvagn. Kommunen uppgav att det pågår mycket aktiviteter i Kåbdalis med anledning av turismen med bland annat byggande av lägenheter och vandrarhem. Vid dessa objekt har man löst utrymningen med dubbla utrymningsvägar, dvs utrymning ska kunna ske utan räddningstjänstens medverkan. Vattenförsörjningen till det lokala räddningsvärdet har lösts tillsammans med skidanläggningen som behöver vatten till sina snökanoner. På sikt behöver man värdera om Kåbdalis under högsäsong behöver vara en deltidstation.

MSB:s bedömning

MSB finner att Jokkmokks kommun med hänsyn till kommunens lokala förhållanden med långa avstånd och särskilda risker har en rimlig organisation för att inom de flesta geografiska områden av kommunen genomföra snabba och effektiva räddningsinsatser. För att skyddet i kommunen ska bedömas tillfredsställande behöver dock kommunen vidta kompletterande åtgärder som beskrivs under rubriken Tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Vidare finner MSB att det inte är tillfredsställande att delar av deltidspersonalen inte har möjlighet att genomföra MSB:s utbildningar. MSB finner att det kan påverka förmågan att

⁴ 3 kap. 14 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

⁵ Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress: Telefon: 0771-240 240
651 81 Karlstad Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

genomföra effektiva räddningsinsatser och att Jokkmokks kommun därför behöver säkerställa att deltidspersonalen erhåller den kompetens som behövs för att hantera kommunens riskbild.

Kommunens förebyggande verksamhet och tillsyn

Bakomliggande krav

Av det nationella målet om förebyggande verksamhet framgår att kommunerna ska planera och organisera verksamheten så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Här ska särskild vikt läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

I det förebyggande arbetet ska kommunen dels genom information, utbildning och rådgivning stödja den enskilde att uppfylla sina skyldigheter⁶. Dels ska kommunen bedriva tillsyn över att den enskilde följer lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen⁷. 1 juli 2022 trädde nya föreskrifter⁸ om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO i kraft.

Avseende farlig verksamhet framgår av föreskrifterna⁹ att kommunen ska ha en planering för tillsyn av dessa verksamheter. Det finns inte någon reglering för hur ofta tillsyn ska genomföras. Vägledande för hur ofta det kan ske är resultatet från föregående tillsyn, ändringar av ägarförhållanden eller av verksamheten. Då verksamheten till sin natur är farlig ligger det i sakens natur att tillsyn bör ske regelbundet.

Bestämmelserna om farlig verksamhet innebär att den som utövar verksamhet som bedömts farlig¹⁰ är skyldig att analysera de risker för skador på människor och miljö som verksamheten innebär. Den som utövar verksamheten är också skyldig att i skälighetsomfattning hålla eller bekosta beredskap för att hindra eller begränsa sådana skador. Riskanalysen som verksamhetsutövaren är skyldig att upprätta är tänkt att utgöra grund för kommunens insatsplanering och bedömning i tillsynen av vilken beredskap i form av personal och utrustning som ska finnas på anläggningen.

Syftet med bestämmelserna om farlig verksamhet¹¹ är således inte att förebygga olyckor då det förebyggande arbetet vid denna typ av anläggningar regleras i andra regelverk. Syftet är att begränsa skador av olyckor som inträffar trots förebyggande insatser. Syftet är också att kommunen ska ha möjlighet att ställa krav på verksamhetsutövaren att komplettera kommunens resurser för räddningstjänst för att hantera risker som avviker från det kommunens räddningstjänst normalt har att hantera. I dessa fall kan det vara rimligt att verksamheten tillhandahåller eller bekostar den nödvändiga kompletteringen.

⁶ 3 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

⁷ 5 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

⁸ MSBFS:2021:8

⁹ 3 § MSBFS 2021:8

¹⁰ 2 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

¹¹ 2 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress: 651 81 Karlstad
Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Kommunerna har skyldighet att vid behov ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för bland annat tillsynsuppgiften¹².

Informationsunderlag

I MSB:s skrivelse till Jokkmokks kommun daterad 2022-06-03 framgår att omfattningen av kommunens tillsyn över den enskildes brandskydd under de två senaste åren varit minimal. Det har ej heller förekommit någon tillsyn över den enskildes skyldigheter vid farlig verksamhet de senaste fyra åren. MSB konstaterar att kommunen i förslaget till handlingsprogram beskriver tillsynen som ett viktigt verktyg för att åstadkomma ett skäligt brandskydd och för att säkerställa att farlig verksamhet har en tillräcklig förmåga att göra effektiva inledande åtgärder när det inträffar en olycka eller ett tillbud vid anläggningen och att tillsyn av farlig verksamhet ska genomföras minst vart tredje år. MSB menar att kommuner med en tillsynsverksamhet i den låga omfattning som Jokkmokks kommun redovisat 2020 och 2021 riskerar att få svårigheter att leva upp till kraven i de nya föreskrifterna om genomförande och planering av den kommunala tillsynen.

I sin redovisning till MSB skriver kommunen att tillsynsverksamheten de senaste två åren påverkats negativt av pandemin. Under år 2022 har det gjorts en översyn av objekten och det har gjorts en planering som anpassats efter MSBFS 2021:8. Avseende farlig verksamhet har kommunen påbörjat ett arbete tillsammans med Gällivare kommun. Kommunen har i ärendet bifogat en förteckning över objekt för tillsyn, en planering för tillsynen samt en redogörelse för hur den bedömer behov av tillsyn.

I samband med MSB:s tillsynsbesök den 16 februari 2023 meddelade MSB att kommunen behöver göra i genomsnitt nio tillsynsbesök per år om de följer objektsförteckningen och fristerna för dessa objekt. Utöver det tillkommer tillsyn av de objekt som kommunen själva ska identifiera, farlig verksamhet samt tillsyner på förekommen anledning som exempelvis efter räddningsinsats. Under 2022 har det genomförts tio tillsynsbesök och 18 besök är planerade för 2023.

Angående de objekt kommunen själva ska identifiera utifrån lokala förhållanden är det arbetet inte klart ännu. Kommunen köper tillsynstjänsten från Bodens kommun som har totalt sex personer som arbetar med tillsyn. I kommunen finns 11 kraftstationer och 14 dammar. Det var ett tillsynsbesök vid en damm planerat under november 2022 men Vattenfall ställde in det. Det planeras istället att genomföras under 2023.

Av underlag i ärendet framgår att Länsstyrelsen i Norrbotten den 25 maj 2005 beslutat att anläggningarna Letsi (Vuollerim) och Porjus omfattas av skyldigheterna om farlig verksamhet¹³. I beslutet framgår att både dammanläggningen, kraftstationerna och tillhörande delsystem omfattas av beslutet. Motiv till besluten var att förutom riskerna med de uppdämda vattenvolymererna finns det risker för oplanerade utsläpp av olja och andra skadliga ämnen till mark och vatten.

---

¹² 3 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

¹³ 2 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

MSB:s bedömning

MSB finner Jokkmokks kommun under 2022 genomfört tillsyn över den enskildes brandskydd i en omfattning som kan anses rimlig med hänsyn till omfattningen av antalet objekt som kommunen har i sin förteckning. Kommunens planering för 2023 styrker den uppfattningen. MSB noterar också att kommunen påbörjat arbetet för att anpassa verksamheten för att uppfylla skyldigheterna i föreskriften¹⁴ som skulle varit upprättad senast 1 juli 2022. Planeringen är däremot inte komplett då den saknar de objekt som omfattas av 3 § 2 st. i MSBFS 2021:8.

Angående tillsyn över farlig verksamhet konstaterar MSB att det under ett flertal år inte genomförts några tillsyner över de farliga verksamheter som finns i kommunen. Kommunen har i sitt handlingsprogram själva uttryckt att tillsyn över farlig verksamhet behöver ske minst vart tredje år. MSB bedömer att det är anläggningar kommunen bör ha särskild planering och bevakning kring för att för det fall det inträffar en olycka och ha en förmåga att minska skadeverkningarna. I Porjus och Vuollerim finns anläggningar där verksamhetsutövaren tidigare bekostat betydande delar av räddningstjänstverksamheten på orterna. Verksamhetsutövaren har nu sagt upp avtalet med Jokkmokks kommun. Av underlagen i ärendet kan inte MSB se att uppsägningen grundat sig på att riskerna på anläggningen märkbart förändrats med tiden. MSB bedömer därför att Jokkmokks kommun med utgångspunkt från den riskanalys verksamhetsutövaren är skyldig att upprätta planerar för hur en räddningsinsats vid anläggningarna ska genomföras. Kommunen ska sedan utifrån den planeringen genom tillsyn bedöma om det finns behov av några kompletterande åtgärder för att en insats ska kunna genomföras på ett snabbt och effektivt sätt. MSB finner att det arbete som genomförs därefter i stora delar kan appliceras i den fortsatta tillsynen över övriga objekt i kommunen som omfattas av reglerna kring farlig verksamhet.

Tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor

Bakomliggande krav

Enligt portalgrafén i LSO ska kommunen, med hänsyn till de lokala förhållandena, bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor¹⁵. Målet avser att minska detaljregleringen och ge förutsättningar att utifrån de lokala förutsättningarna möjliggöra lokala anpassningar av skyddet i kommunen. Skyddet ska dock fortfarande vara tillfredsställande utifrån de befintliga riskerna. Det ger exempelvis möjligheter att kompensera viss del av förmåga till räddningsinsats med förebyggande åtgärder eller förstärkt förmåga hos den enskilde. Det kan också ses som en möjlighet till anpassning av verksamheten när betydande risker försvinner eller att anpassa personalens utbildning efter de lokala riskerna. Reformen ska således inte ses som en möjlighet för kommunen att välja en ambitionsnivå som inte når upp till den tillfredsställande nivån.

¹⁴ MSBFS 2021:8

¹⁵ 1 kap. 1§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Informationsunderlag

I kommunens handlingsprogram som antogs i december 2022 står att vid en brand där räddningstjänsten har långa insatstider riskerar konsekvenserna bli större än vid en brand där räddningstjänsten har kortare insatstider. Därför bör utbildning och information till enskilda prioriteras för de som bor och arbetar på platser med långa insatstider. Likaså bör tillsynsobjekt med långa insatstider prioriteras framför objekt med kortare insatstider.

MSB:s bedömning

Under punkten kommunens förmåga att genomföra räddningsinsatser bedömer MSB att det finns frågetecken kring vissa geografiska områden med långa insatstider. MSB finner att det är en rimlig ambition för en kommun med den typen av lokala förhållanden som Jokkmokk har att prioritera information, utbildning och tillsyn på det sätt som beskrivs i handlingsprogrammet. MSB finner dock inte att det går att urskilja denna prioritering varken i handlingsprogrammets målsättningar, beskrivning av förebyggande förmåga och verksamhet eller i kommunens tillsynsplan. MSB bedömer att Jokkmokks kommun behöver säkerställa att dessa ambitioner för prioritering också omsätts i den faktiska verksamheten och bidrar till önskvärda effekter för att uppfylla portalparagrafens bestämmelser om ett likvärdigt och tillfredsställande skydd utifrån de lokala förhållandena.

I detta ärende har Anders Edstam beslutat. Magnus Olofsson har varit föredragande. I beslutet har även Brandingenjör Per Karlsson varit delaktig.

Anders Edstam

Magnus Olofsson

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Hur du överklagar

Vill du överklaga detta beslut ska du uppge följande i överklagandet:

- Vilket beslut som överklagas (ärendenummer och beslutsdatum).
- Hur du vill att beslutet ska ändras och varför. Redogör även för andra uppgifter som du anser kan ha betydelse i ärendet.
- Namn, person- eller organisationsnummer, adress, e-postadress och telefonnummer.

Överklagandet lämnas eller skickas till:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 651 81 Karlstad

Du kan också skicka överklagandet via e-post till: registrator@msb.se

Överklagandet ska ha kommit in till MSB **inom tre veckor** från den dag du fick beslutet.

När överklagandet har kommit in, tar MSB ställning till om överklagandet har kommit in i rätt tid och om beslutet bör ändras. Om överklagandet kommit in i rätt tid, överlämnas överklagandet till Förvaltningsrätten i Karlstad.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984